

Pressemelding om 2 nye fagtilbud i tradisjonshandverk ved Handverksskolen på Hjerleid, Dovre fra høsten 2017.

- **Det er et dokumentert behov for utdanning av handverkere som har kunnskap i tradisjonelle byggeteknikker og maleteknikker. Vi vil starte et vg2 tilbud for de elevene som ønsker å lære å bygge etter tradisjonskunnskapen og rette utdanningen sin inn mot bygningsvernet.**
Vi har også fått godkjenning for et vg2 tilbud i Overflateteknikk, et tilbud for de elevene som ønsker å lære å bruke tradisjonell overflatebehandling og rette utdanningen sin inn mot rehabiliteringsmarkedet og kulturminnevernet, sier rektor ved Handverksskolen, Helle Hundevadt.
- Begge Vg2-tilbudene bygger på Vg1 Bygg og anleggsteknikk, der elevene får kjennskap til mange kompetansemål innen bygg- og anleggsfagene. Vg2 Byggeteknikk skal være for dem som velger en yrkeskarriere innen restaurering, istandsetting, ombygging av eksisterende bygninger. Om lag 60 % av alle byggeoppdrag i dag er på eldre bygg. Det er ingen formelle utdanningsløp på videregående skoles nivå som har dette markedet som mål. Vi mener at det er viktig å skape interesse og rekruttere til dette markedet allerede på vg2 nivå.
- Vg2 Overflateteknikk er for dem som velger en yrkeskarriere innen restaurering og istandsetting av både interiør og eksteriør i gamle bygninger. Det er imidlertid en økende interesse for å bruke tradisjonell kunnskap i malerfaget på nye bygninger også, så dette faget har stor bredde. Det er i dag liten søkning til de eksisterende tilbudene på vg2 Overflateteknikk. Vi tror at et utdanningstilbud som tar utgangspunkt i tradisjonskunnskapen i malerfaget kan skape ny interesse og rekruttering til et marked som trenger flere dyktige malere.

Oppland fylke har en kulturarvstrategi der rekruttering av handverkere er en av de viktigste oppgavene og utfordring. Vg2 Byggeteknikk med vekt på tradisjonstømring og lafting vil kunne yte et bidrag til rekruttering av handverkere i Oppland, men også til andre områder i landet, da skolen vil være et landsdekkende tilbud.

Dette skoletilbudet vil kunne rekruttere til den videreutdanningen for tømrere etter svennebrev som Oppland fylke har igangsatt sammen med Fagskolen Innlandet og BNL (Byggenæringens landsforening), og ikke minst til den nye Bachelorgraden i Utøvende tradisjonsbygging ved NTNU (tidligere Høgskolen i Sør-Trøndelag), som er basert på det pilotprosjektet som Hjerleid var en del av gjennom Næmingprosjektet fra 2007-2014.

Handverksskolen er lokalisert på Hjerleid, Dovre. Skolen ønsker å utvikle et bredt fagmiljø på basis av utdanningstilbudene vi har i dag i treskjæring, møbelsnekking og smedfaget. På Hjerleid er det i dag lærebedrift med 8 lærlinger, og videre planer om fagskoletilbud og høgskoletilbud ligger i utviklingsstrategien som skal utvikle Hjerleid som et kompetansesenter innen tradisjonshåndverk og bygningsvern.

De viktigste utfordringene i Oppland: (Utdrag av «Kulturarvstrategi for Oppland 2015-2020»)

- Behov for istandsetting av et høyt antall fredete og verneverdige bygninger og anlegg. Fortsatt for lite ressurser og for få håndverkere med spesialkompetanse innen antikvarisk bygningsarbeid.
- Kulturarv kan i mye større grad brukes som ressurs av næringslivet.

1.3 Alle bygninger med et formelt vern skal ha et ordinært vedlikeholdsnivå:

Bygningsvernstrategien ble vedtatt i oktober 2013 (FT-sak 64/13). Den setter de nasjonale bevaringsmålene for freda bygninger fram mot 2020 i sammenheng med Opplands behov for kompetente håndverkere innen antikvarisk bygningsarbeid, og peker på restaurering som en viktig næring i fylket.

4.3 Fylket skal ha en bærekraftig restaureringsnæring:

Fylkeskommunen har bred satsing på bygningsvern som integrerer bevaringsarbeidet med kompetansebygging og næringsutvikling. Her er etter- og videreutdanning av håndverkere et viktig tiltak. <http://www.oppland.no/Handlers/fh.ashx?Midl=12&FillId=680>

Fakta om Handverksskolen på Hjerleid:

- Handverksskolen er lokalisert på Hjerleid skole- og handverkssenter på Dovre, og leier undervisningslokalene av Oppland fylkeskommune.
- Handverksskolen er et ideelt aksjeselskap, eid av Stiftelsen Norsk kulturarv og Studieforbundet kultur og tradisjon. «Skolen formål er å drifte og utvikle utdanning i trearbeid og håndverk etter godkjente læreplaner», jfr vedtektene.
- Handverksskolen har siden 2004 gitt opplæring i tradisjonelle handverksfag: Vg2 Design og trearbeid med vekt på treskjæring og Vg 2 Smed, og har 13 års erfaring både administrativt og pedagogisk i å drive en liten handverksskole.
- Skolen har bygd opp et omfattende nettverk av fagpersoner i samarbeid med de andre aktørene ved Hjerleid skole og handverkssenter: Senter for bygdekultur (kursarrangør og lærlingebedrift), Dovre handverkssenter (byggfag, videreutdanning for tømrere «Næmingordningen»), Bygningsvernråd giver ved Gudbrandsdalsmusea, Norsk Håndverk (laftefirma), og Bygningshistorisk park.
- Hjerleid skole og handverkssenter fikk i 2014 Riksantikvarens kulturminnepris for arbeidet vi har gjort for å sikre kulturarven, ikke minst den immaterielle (kunnskapen).
- Skolen arrangerer årlig i samarbeid med flere Treseminaret på Dovre (www.treseminaret.no) som er en ukes samling av ca 200 handverkere fra hele landet. Skolen arrangerer også Hjerleid-dagene i juni med elevutstilling og mange hundre besøkende.

Pedagogisk ide:

- Skolens pedagogiske ide er basert på Verkstedpedagogikk, eller såkalt Handlingsbåren kunnskap, der mester (lærer) og svenn(elev) jobber sammen på prosjekter, der eleven «hermer» etter lærerens teknikk, arbeidsstilling, rytme – og står i virkelig arbeid for en kunde. Da må effektivitet og prosedyrer fungere. Vi legger opp til at elevene på vg2 Byggteknikk og vg2 Overflateteknikk skal bygge og male virkelige hus, ikke bare jobbe med modeller, skaffe dem

reelle oppdrag, med alle de arbeidsprosessene det innebærer. Refleksjon og dokumentasjon, materialkunnskap og verktøystell er viktig å lære seg. Vi ønsker at elevene skal få tid til å gå i dybden og få øvd inn teknikker, jfr Ludvigsenutvalgets anbefaling om dybdeløring.

Lærerkrefter:

- Hjerleid skole og handverkssenter har fra 2007 – 2014 utviklet og gjennomført en 3-årig videreutdanning for tømrere i samarbeid med Riksantikvaren, Innovasjon Norge, fylkeskommunen m.fl., kalt «Næmingordningen», som nå er blitt utviklet til en bachelorgrad ved NTNU (nevnt over). Vi har i de årene i samarbeid med andre fagmiljø utdannet 15 spesialhåndverkere innen tradisjonsbygging, som kan undervise og formidle tradisjonsbygging til elever på videregående skole. Vi vil også engasjere andre erfarne håndverkere og samarbeide med aktuelle bedrifter, museer og fagmiljø lokalt og nasjonalt. Som hovedlærer (kontaktlærer) søker vi etter en erfaren håndverker med pedagogisk utdanning.
- Til fellesfagene har vi lærere som i dag underviser på Design og trearbeid og Smed.

Inntakskriterier:

Vg1 Bygg og anleggsteknikk. Landsdekkende tilbud. Mulighet også for voksne med realkompetansevurdering å søke.

Lokaler:

- Skolen leier i dag av Oppland fylkeskommune. Lokalene er godkjente og har vært brukt til byggfagklasser fram til 2013, så det er lafthall, benkeverksteder, maskinrom og teorirom, gymsal m.m.

Antall elever:

- Vi ønsker å starte 2 klasser på Vg2 med til sammen 30 elever. Vi legger ikke opp til å konkurrere med Byggteknikk ved fylkets videregående skoler i Oppland, fordi vi ønsker å tilby et opplæringstilbud som retter seg mot de elevene som er spesielt interesserte i å satse på tradisjonshåndverk. Det er kanskje 1-2 elever i en Vg1 BA-klasse som ønsker dette tilbudet. Så dette opplæringstilbudet skal være et supplement til de ordinære byggteknikk-tilbudene, og som nevnt rekruttere fra hele landet. Elevene kan leie hybel i nærheten av skolen.

Vi ønsker med disse utdanningstilbudene og bidra til å rekruttere dyktige handverkere for næringslivet i Gudbrandsdalen og Oppland, der behovet for tradisjonshåndverkere er stort, og til kulturminnevernet på landsbasis. Vi har et nasjonalt mål om at alle freda bygninger skal være istandsatt innen 2020. Det er regnet ut at det er behov for å utdanne 1500 nye handverkere hvert år for å nå dette målet. Vi håper å kunne bidra med 30 elever fra 2017 i alle fall!

Hjerleid, 4.februar 2017

Helle Hundevadt, rektor